

Utbildningsutskottets betänkande

1981/82: 31

om anslag till byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde, m. m. (prop. 1981/82: 100)

NIONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1981/82: 100 bilaga 12 (utbildningsdepartementet) under avsnittet I. Vissa inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde gemensamma ändamål punkterna I 1 och I 2 jämte motioner.

Kulturutskottet har i yttrandet KrU 1981/82: 1 y förklarat sig inte ha funnit anledning till erinran mot regeringens förslag såvitt de avser kulturändamål. Yttrandet är fogat som *bilaga* till detta betänkande.

1. Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde. Regeringen har under punkt I 1 (s. 643–653) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde inom de kostnadsramar som har förordats i propositionen,

2. bemyndiga regeringen att besluta om sådana byggnadsarbeten som kan utföras etappvis inom tillgängliga medel på kostnadsramarna Diverse objekt i enlighet med vad som har förordats i propositionen,

3. till Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 195 000 000 kr.

Motionerna

1981/82: 1134 av Eric Holmqvist m. fl. (s) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till näringsutskottet remitterade motionen 1981/82: 1131 – såvitt nu är fråga yrkas

2. att riksdagen uttalar att utbyggnaden av den s. k. etapp 5 vid kemi-centrum i Lund ges högsta prioritet bland byggnadsstyrelsens nybyggnadsprojekt och att projekteringen omedelbart påbörjas.

1981/82: 1359 av Doris Håvik m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om byggstarten av universitetsbibliotekets tillbyggnad i Göteborg.

1981/82: 1825 av Lars-Ingvar Sörenson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna att den fortsatta projekteringen av lokalfrågorna vid Göteborgs universitet sker med utgångspunkt i att säkerställa den tidsplan som angetts i motionen.

1981/82: 2135 av Olof Palme m. fl. (s) vari — med hänvisning till vad som anförts i den till civilutskottet remitterade motionen 1981/82: 2133 — såvitt nu är i fråga yrkas

4. att riksdagen beslutar att i investeringsplanen under anslaget Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde föra upp kostnadsramar av tillsammans 146 milj. kr. för Nybyggnad för biologi inom Frescatiområdet och Om- och tillbyggnad för Uppsala jonosfärobservatorium,

5. att riksdagen beslutar att i investeringsplanen under anslaget Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde för Diverse objekt (budgetåret 1982/83) fastställa en i förhållande till regeringens förslag med 35 milj. kr. förhöjd kostnadsram av 100 milj. kr.,

7. att riksdagen beslutar att till Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde för budgetåret 1982/83 anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 45 milj. kr. förhöjt reservationsanslag av 240 milj. kr.,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande prioriteringen av den fortsatta utbyggnaden av byggnader inom utbildningsdepartementets område.

Planeringsordning

Innan ett byggnadsobjekt kan komma till utförande har det i normalfallet genomgått en noggrann och tidskrävande planering omfattande flera steg. Det grundläggande planeringsdokumentet är en s. k. *verksamhetsbeskrivning* som upprättas vid vederbörande högskoleenhet. Med verksamhetsbeskrivningen som underlag utarbetar högskoleenheten ett förslag till s. k. *ramprogram* där lokalbehovet för verksamheten översiktligt ställs samman. Ramprogrammet fastställs av byggnadsstyrelsen. På grundval av verksamhetsbeskrivningen och ramprogrammet samt eventuellt ytterligare handlingar utarbetar byggnadsstyrelsen ett *byggnadsprogram* som sammanfattar förutsättningarna för lokalförsörjningsärendet och som innehåller förslag till lösning — köp av fastighet, förhyrning av lokaler, ombyggnad av befintliga lokaler eller nybyggnad. Byggnadsprogrammet innehåller uppgifter av betydelse för regeringens prövning såsom en beräkning av investerings- och hyreskostnader samt en redovisning av kostnaderna för byggnadspåverkande inredning och utrustning.

Byggnadsprogram redovisas i regel till regeringen som beslutar om köp, förhyrning eller om eventuell fortsatt planering i form av projekteringsuppdrag till byggnadsstyrelsen. Projekteringsarbetet bedrivs först till s. k. *systemhandlingar*, som har den noggrannhet som krävs för att projektets kostnad skall kunna beräknas. Därefter fortsätter projekteringsarbetet till *bygghandlingar* som är så detaljerade att projektet kan igångsättas. På grundval av systemhandlingar lämnar byggnadsstyrelsen, i regel i samband med den årliga anslagsframställningen, förslag till *kostnadsramar* m. m. för

objektet i fråga. Därefter tar regeringen ställning till om objektet skall föras upp i regeringens förslag till *investeringsplan*, vilket föreläggs riksdagen. Beslutar riksdagen i enlighet med förslaget sker detta i form av ett bemyndigande till regeringen att besluta om byggnadsarbeten inom de kostnadsramar som förordats i investeringsplansförslaget. Riksdagen tar således i första hand ställning till de sammanlagda kostnadsramarna för de i investeringsplansförslaget upptagna objekten. Riksdagen kan emellertid också fatta beslut rörande enskilda objekt. Ett sådant beslut kan innebära att ytterligare färdigprojekterade objekt förs upp i investeringsplanen, att objekt avförs från planen eller att byggstarten för ett objekt tidigare- eller senareläggs inom de gränser som är praktiskt möjliga.

Anslagsberäkningen för närmast kommande budgetår är i allt väsentligt en konsekvens av ställningstagandena rörande kostnadsramar och igångsättningstidpunkter. Sedan riksdagen fattat beslut i nu behandlade frågor lämnar regeringen utförandeuppdrag till byggnadsstyrelsen och ställer genom regleringsbrev medel till förfogande.

Från den nu översiktligt beskrivna ärendegången görs i vissa fall avsteg. Exempelvis kan regeringen i fråga om mindre projekt lämna såväl projekterings- som utförandeuppdrag i samband med att byggnadsprogrammet prövas. Också den normala finansieringsordningen, där riksdagen anvisar medel under nu behandlat anslag, kan frångås. Sålunda kan regeringen, om arbetsmarknadsläget så kräver, med stöd av finansfullmakten bl. a. besluta om tidigareläggning, utvidgning eller påskyndande av statliga investeringar. Den budgettekniska innebörden av sådana regeringsbeslut är att anslaget för det aktuella budgetåret påförs de medel som bedöms nödvändiga för att de beslutade åtgärderna skall komma till stånd. På statsbudgetens utgiftssida finns upptagen en post, benämnd Beräknat tillkommande utgiftsbehov, netto, vars syfte är att täcka merutgifter bl. a. till följd av att finansfullmakten utnyttjas.

Utskottet

Från anslaget bestrids kostnader för byggnadsarbeten inom de delar av sektorerna utbildning, forskning och kultur – med undantag för verksamheten vid Sveriges Radio – som finansieras via utbildningsdepartementets huvudtitel och där byggnadsstyrelsen har ansvaret för lokalförsörjningen.

Under anslaget har två investeringsplaner förts upp, en för utbildning och forskning och en för kulturändamål m. m. Vardera planen upptar kostnadsramar, dvs. beräknade totalkostnader, för dels ett antal icke specificerade objekt som färdigställets före den 1 juli 1980 men som ej slutredovisats, dels ett antal specificerade objekt som antingen igångsatts men ännu ej färdigställets eller som föreslås igångsättas senast under budgetåret 1982/83. Förutom kostnadsramar anges för varje objekt eller grupp av objekt den faktiska medelsförbrukningen t. o. m. den 30 juni 1981 samt den beräknade medelsförbrukningen för budgetåret 1981/82 resp. 1982/83.

Dessutom anges för de specificerade objekten faktisk eller föreslagen byggstart (år och månad) och beräknad tidpunkt (år och månad) då objektet är färdigställt.

Utöver de två nu nämnda investeringsplanerna redovisas kostnadsramar för icke specificerade mindre byggnadsobjekt, s.k. diverse objekt med fördelning på budgetår då byggnadsbeslut avses fattas eller har fattats (1982/83, 1981/82 resp. tidigare budgetår). Slutligen lämnas uppgift om beräknad medelsförbrukning för tillkommande byggnadsobjekt och för projekteringskostnader.

I budgetpropositionen uttalar föredragande statsrådet att han vid sina beräkningar för budgetåret 1982/83 utgått från en i jämförelse med innevarande budgetår minskad medelsförbrukning. Sålunda är av de elva föreslagna nya byggnadsobjekten – motsvarande en sammanlagd kostnad av ca 265 milj. kr. – endast ett, nämligen om- och tillbyggnad i Renströmsparken för universitetet i Göteborg, av större omfattning. Urvalet sägs vara betingat av en strävan att skapa handlingsutrymme för efterföljande budgetår.

I investeringsplanen för utbildning och forskning finns upptagna kostnadsramar för objekt till ett sammanlagt belopp av 816 064 000 kr. i prisläge den 1 januari 1981 medan motsvarande belopp för investeringsplanen för kulturändamål m. m. anges till 282 505 000 kr. För diverse objekt där beslut avses komma att fattas under budgetåret 1982/83 anges kostnadsramar till ett sammanlagt belopp av 65 000 000 kr. Det totala medelsbehovet för budgetåret 1982/83 beräknas, efter s.k. erfarenhetsmässig reduktion, till 202 000 000 kr. och anslagsbehovet, sedan hänsyn tagits till ingående reservationer, till 195 000 000 kr.

I motion 1981/82: 2135 yrkas att riksdagen beslutar föra upp kostnadsramar om tillsammans 146 milj. kr. för två objekt som inte återfinns i regeringens förslag till investeringsplaner, nämligen Nybyggnad för biologi inom Frescatiområdet och Om- och tillbyggnad för Uppsala jonsfärobservatorium (yrkande 4). I konsekvens härmed yrkas att riksdagen räknar upp anslaget för budgetåret 1982/83 med 45 milj. kr. jämfört med regeringens förslag och till Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde anvisar ett reservationsanslag av 240 milj. kr. (yrkande 7).

Utskottet konstaterar att objektet Nybyggnad för biologi inom Frescatiområdet färdigprojekterats och tagits upp i byggnadsstyrelsens förslag till investeringsplan. Objektet har kostnadsberäknats till 140,7 milj. kr. i prisläge den 1 januari 1981. Byggstarten har av byggnadsstyrelsen föreslagits till september 1982. Enligt vad utskottet inhämtat förutser byggnadsstyrelsen under kalenderåret 1983 en inte oväsentlig nedgång i byggnadsproduktionen i Stockholmsområdet. Nedgången inträffar i skarven mellan färdigställandet av riksdagshuset och postterminalen i Solna å ena sidan och påbörjandet av byggnadsarbeten för Sveriges Radio och Stockholms tings-

rätt å den andra. Produktionsnedgången medför enligt byggnadsstyrelsen en visserligen tillfällig men ändå allvarlig minskning av sysselsättningen för byggnadsarbetare i området. Ett objekt av den storleksordning som Nybyggnad för biologi inom Frescatiområdet representerar kan vara lämpligt att igångsätta under hösten 1982 för att en jämnare sysselsättning för byggnadsarbetare skall kunna åstadkommas under år 1983. Utskottet utgår från att regeringen noggrant överväger möjligheterna att under budgetåret 1982/83 igångsätta projektet.

Beträffande det andra av motionärerna aktualiserade objektet har utskottet inhämtat att regeringen genom beslut den 6 maj 1982 med stöd av finansfullmakten gett byggnadsstyrelsen i uppdrag att inom en kostnadsram av 5 250 000 kr. i prisläge den 1 januari 1981 utföra om- och tillbyggnad för Uppsala jonsfärobservatorium. Därmed har motionärernas yrkanden i denna del tillgodosetts.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 1981/82: 2135 yrkandena 4 och 7.

I motion 1981/82: 1825 aktualiseras ett antal objekt i Göteborg. Enligt motionärerna bör projekteringsmedel anvisas så att byggande kan igångsättas enligt följande tidsplan:

1. Musikhögskolan och Scenskolan	budgetåret	1984/85
2. Valands konsthögskola	"	1985/86
3. Ekonomiskt centrum	"	1987/88
4. AES-sektor och Administration	"	1989/90

Nuvarande lokaler för Valands konsthögskola är enligt byggnadsstyrelsen av arbetsmiljöskäl inte lämpliga. Enligt vad utskottet har inhämtat har regeringen den 21 augusti 1980 angett en ytram om 3 000 m² för fortsatt lokalplanering för Valands konsthögskola. Frågor om provisoriska och permanenta lokaler för Valands konsthögskola bereds f. n. Övriga i motionen aktualiserade objekt har det gemensamt att de befinner sig i ett relativt tidigt skede i planeringsprocessen.

Med hänvisning till vad som redovisats anser utskottet att riksdagen inte bör göra något särskilt uttalande rörande de av motionärerna behandlade objekten. Riksdagen bör således avslå motion 1981/82: 1825.

I motion 1981/82: 1359 noteras att byggstart för objektet Om- och tillbyggnad för icke-laborativa institutioner m. m. i Renströmsparken – där bl. a. Göteborgs universitets centralbibliotek skall inrymmas – i budgetpropositionen föreslås till februari 1983. Enligt motionärerna var byggstarten tidigare beräknad till augusti 1982. Motionärerna hävdar att det är av stor betydelse för sysselsättningen under vintern att byggstarten kan tidigareläggas.

Utskottet har konstaterat att i byggnadsstyrelsens förslag till investeringsplan byggstarten av det nämnda objektet angetts till oktober 1982. Med hänsyn till att ett fasthållande vid ursprunglig byggstart, enligt vad

utskottet erfarit, skulle öka medelsförbrukningen under budgetåret 1982/83 med drygt 10 milj. kr. föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1981/82: 1359. Utskottet vill i sammanhanget tillägga att regeringen inom ramen för förväntad anslagsbehållning eller med stöd av finansfullmakten har möjlighet att tidigarelägga byggstarten om sysselsättningsskäl så föranleder.

Enligt motion 1981/82: 1134 bör riksdagen uttala att utbyggnaden av objektet Kemicentrum i Lund, etapp V, bör ges högsta prioritet och att projekteringen omedelbart bör påbörjas (yrkande 2).

Utskottet har med anledning av motionen inhämtat att regeringen genom beslut den 5 juli 1979 uppdrog åt byggnadsstyrelsen att utarbeta byggnadsprogram för Kemicentrum i Lund, etapp V. Byggnadsstyrelsen avser att redovisa ett byggnadsprogram under hösten 1982. Med hänsyn härtill och till att ett projekteringsuppdrag inte kan aktualiseras förrän regeringen fått tillfälle till prövning av programmet föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1981/82: 1134 yrkande 2.

I motion 1981/82: 2135 (yrkande 5) hemställs att riksdagen beslutar att i investeringsplanen för Diverse objekt (budgetåret 1982/83) fastställa en i förhållande till regeringens förslag med 35 milj. kr. förhöjd kostnadsram av 100 milj. kr. I motiveringen till yrkandet (motion 1981/82: 2133 s. 31–32) hävdas att det finns ett betydande behov av upprustning och smärre ombyggnader i äldre lokaler, inte minst vid de äldre tekniska högskolorna. Den ökade kostnadsramen bör enligt motionen utnyttjas för byggnadsarbeten på lokaler som används för forskning, utveckling eller utbildning inom områden som främjar näringslivets utveckling.

Utskottet är med hänsyn till det ansträngda statsfinansiella läget inte berett att tillmötesgå motionärerna på denna punkt och föreslår således att riksdagen med avslag på motion 1981/82: 2135 yrkande 5 bemyndigar regeringen att besluta om sådana byggnadsarbeten som kan utföras etappvis inom tillgängliga medel på kostnadsramen Diverse objekt i enlighet med vad som har förordats i proposition 1981/82: 100.

I motion 1981/82: 2135 (yrkande 8) hemställs att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande prioriteringen av den fortsatta utbyggnaden av anläggningar inom utbildningsdepartementets område. I motiveringen (motion 1981/82: 2133 s. 32) nämns särskilt sju olika objekt, nämligen Om- och tillbyggnad för sektion kemi vid tekniska högskolan i Stockholm, Om- och tillbyggnad av hus B för datalogi i Linköping, Nybyggnad för temaforskning i Linköping, Tillbyggnad av Kemicentrum i Lund, etapp V, Nybyggnad av lokaler för matematiskt centrum i Göteborg, Nybyggnad för brackvattenekologisk fältstation i Hörnefors och Nybyggnad för extern forskning vid högskolan i Luleå.

Beträffande de tre förstnämnda objekten har, enligt vad utskottet har inhämtat, byggnadsstyrelsen fått projekteringsuppdrag som avses att redovisas under innevarande kalenderår. Av dessa objekt har Om- och tillbyggnad för sektion kemi vid tekniska högskolan i Stockholm placerats högst – som nr 9 – i en av byggnadsstyrelsen och universitets- och högskoleämbe- tet (UHÄ) gemensamt upprättad prioriteringslista omfattande ca 60 objekt. De två övriga har rangordnats som nr 21 resp. 22. För objektet Nybyggnad av lokaler för matematiskt centrum i Göteborg, rangordnat som nr 43, är ett byggnadsprogram under beredning inom regeringskansliet. Beträffande objektet Nybyggnad för brackvattenekologisk fältstation i Hörnefors har utskottet erfarit att regeringen avser att ge projekteringsuppdrag före som- maren. Objektet Nybyggnad för extern forskning vid högskolan i Luleå, slutligen, befinner sig enligt vad utskottet har erfarit på ett mer preliminärt planeringsstadium. Beträffande objektet Kemicentrum i Lund, etapp V, hänvisas till vad som tidigare redovisats i detta betänkande.

Utskottet vill med anledning av nu behandlade motionsyrkande betona angelägenheten av att ett tillräckligt antal objekt färdigprojekteras för att kunna igångsättas när det statsfinansiella läget så tillåter. I byggnadsstyrel- sens förslag till investeringsplan finns dock vissa färdigprojekterade objekt som kan igångsättas med kort varsel. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1981/82: 2135 yrkande 8.

Utbildningsutskottet har ingen erinran mot vad som förordats av rege- ringen under förevarande anslag.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med avslag på motion 1981/82: 2135 yrkande 4 bemyndigar regeringen att besluta om byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde inom de kost- nadsramar som har förordats i proposition 1981/82: 100,
2. att riksdagen med avslag på motion 1981/82: 2135 yrkande 5 bemyndigar regeringen att besluta om sådana byggnadsarbeten som kan utföras etappvis inom tillgängliga medel på kostnadsra- men Diverse objekt i enlighet med vad som har förordats i proposition 1981/82: 100,
3. att riksdagen beträffande den fortsatta projekteringen av lokal- frågorna vid Göteborgs universitet avslår motion 1981/82: 1825,
4. att riksdagen beträffande byggstarten av tillbyggnad för universi- tetsbiblioteket m. m. i Göteborg avslår motion 1981/82: 1359,
5. att riksdagen beträffande prioriteringen av objektet Kemicent- rum i Lund, etapp V, avslår motion 1981/82: 1134 yrkande 2,
6. att riksdagen beträffande prioriteringen av den fortsatta utbygg- naden av anläggningar inom utbildningsdepartementets område avslår motion 1981/82: 2135 yrkande 8,

7. att riksdagen med avslag på motion 1981/82: 2135 yrkande 7 till *Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 195 000 000 kr.

2. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. Regeringen har under punkt I 2 (s. 654–663) föreslagit riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom de kostnadsramar som har förordats i propositionen,

2. till Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. för budgetåret 1982/83 anvisa ett reservationsanslag av 190 000 000 kr.

Motionerna

1981/82: 1809 av Olof Palme m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen till anslaget Inredning och utrustning vid högskoleenheterna m. m. för budgetåret 1982/83 beslutar anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 2 000 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 192 000 000 kr. i enlighet med vad som i motionen anförts om datateknik.

1981/82: 2135 av Olof Palme m. fl. (s) vari – med hänvisning till vad som anförts i den till civilutskottet remitterade motionen 1981/82: 2133 – såvitt nu är i fråga yrkas

6. att riksdagen beslutar att i inredningsplanen under anslaget Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. för Till byggnadsstyrelsens disposition (budgetåret 1982/83) fastställa en i förhållande till regeringens förslag med 5 milj. kr. förhöjd kostnadsram av 29 milj. kr.

Planeringsordning

Utrustningsplaneringen inleds med att vederbörande högskolestyrelse eller lokalnämnd upprättar ett utrustningsprogram som innefattar en redogörelse för verksamheten, lokalfrågorna och önskvärd utrustning samt förslag till kostnadsram. Utrustningsprogrammet fastställs av utrustningsnämnden för universitet och högskolor (UUH) som i anslagsframställning lämnar förslag till kostnadsramar och svarar för anskaffning av utrustning.

Ansvaret för planering och anskaffning av inredning åvilar byggnadsstyrelsen. Inredningsplaneringen är en integrerad del av lokalförsörjningsplaneringen som översiktligt beskrivits under punkt I i detta betänkande.

För inrednings- och utrustningsplanering avseende bl. a. de statliga museerna samt Operan och Dramatiska teatern svarar statens kulturråd.

Utskottet

Från anslaget bestrids utgifter för inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde samt vid vissa statliga institutioner inom bl. a. skol- och kulturområdena.

I budgetpropositionen presenteras förslag till dels inredningsplan, dels utrustningsplan. Planerna innehåller särskilda kostnadsramar för enskilda objekt och för ersättningsanskaffning. Ramen Till byggnadsstyrelsens disposition, som återfinns i inredningsplanen, används för återanskaffning m. m. av inredning inom högskolesektorn och för komplettering av inredning i samband med sådana omDispositioner och smärre byggnadsåtgärder som byggnadsstyrelsen själv beslutar om. Ramen disponeras också för inredning av övriga om- och nybyggnader samt av utökade lokaler, förutsatt att utökningen godkänts av regeringen, i de fall inredningskostnaden för det berörda objektet inte överstiger 1 milj. kr.

Utrustningsplanen innehåller på motsvarande sätt kostnadsramar för enskilda objekt och tre särskilda kostnadsramar för ersättningsanskaffning. Ramen Till universitets- och högskoleämbetets disposition används för bl. a. planmässig ersättningsanskaffning och komplettering av utrustning samt nyutrustning i de fall kostnaden ej överstiger 4 milj. kr. Kostnadsramen Till statens kulturråds disposition används för ersättningsanskaffning av inredning och utrustning vid de statliga museerna samt Operan och Dramatiska teatern. Slutligen finns kostnadsramen Till forskningsrådsnämndens disposition för inköp av dyrbar vetenskaplig utrustning.

Inredningsplanen omfattar förslag till nya eller ändrade kostnadsramar om totalt 35 250 000 kr. varav 24 000 000 kr. föreslås för ramen Till byggnadsstyrelsens disposition för budgetåret 1982/83. I utrustningsplanen föreslås nya eller ändrade kostnadsramar om sammanlagt 156 550 000 kr. varav 90 000 000 kr. till UHÄ:s disposition för budgetåret 1982/83 och 47 000 000 kr. till forskningsrådsnämndens disposition för samma budgetår. Till statens kulturråds disposition för budgetåret 1982/83 föreslås 1 500 000 kr. vilket innebär en minskning jämfört med motsvarande belopp för innevarande år. Minskningen sammanhänger med ett under anslaget Bidrag till Operan och Dramatiska teatern framfört förslag om att teatrarna fr. o. m. budgetåret 1982/83 även skall svara för planmässig ersättningsanskaffning av inredning och utrustning inom ramen för det årliga bidraget. Under det nu behandlade anslaget förordas i budgetpropositionen att svaret för ersättningsanskaffning av all inredning till museerna och inredning i enstaka fall till teatrarna överförs till byggnadsstyrelsen med ingång- en av budgetåret 1982/83.

I budgetpropositionen föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning inom de sålunda förordade kostnadsramarna.

I motion 1981/82: 2135 (yrkande 6) begärs att kostnadsramen Till byggnadsstyrelsens disposition för budgetåret 1982/83 skall räknas upp med 5 milj. kr. jämfört med regeringens förslag till 29 milj. kr. Av motiveringen (motion 1981/82: 2133 s. 31–32) framgår att medlen enligt motionärerna bör användas i samband med upprustning och smärre ombyggnader i äldre lokaler, bl. a. vid de tekniska högskolorna.

Ett korresponderande yrkande (motion 1981/82:2135 yrkande 5) har utskottet behandlat under punkt 1 i detta betänkande. Med hänvisning till vad utskottet där anfört föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1981/82:2135 yrkande 6.

I motion 1981/82:1809 (yrkande 2) föreslås att ifrågavarande anslag räknas upp med 2 milj. kr. jämfört med förslaget i budgetpropositionen. Enligt motionärerna krävs en anslagsförstärkning för att förbättra datautrustningen för utbildning och forskning.

Utskottet vill med anledning av motionen erinra om att omfattande utrustning för forskning inom dataområdet har anskaffats genom medel från kostnadsramen Till forskningsrådsnämndens disposition. Utrustning för grundutbildning och för den fasta forskningsorganisationen på dataområdet kan också anskaffas med medel från kostnadsramen Till universitets- och högskoleämbetets disposition. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1981/82:1809 yrkande 2.

Utskottet hemställer

- 1 a. att riksdagen med avslag på motion 1981/82:2135 yrkande 6 bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom kostnadsramen Till byggnadsstyrelsens disposition budgetåret 1982/83 i enlighet med vad som har förordats i proposition 1981/82:100.
- 1 b. att riksdagen med avslag på motion 1981/82:1809 yrkande 2 i denna del bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom kostnadsramen Till UHÅ:s disposition budgetåret 1982/83 i enlighet med vad som har förordats i proposition 1981/82:100.
- 1 c. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom de kostnadsramar i övrigt som har förordats i proposition 1981/82:100.
2. att riksdagen med avslag på motion 1981/82:1809 yrkande 2 i denna del till *Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 190 000 000 kr.

Stockholm den 13 maj 1982

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Christina Rogestam (c), Hans Nyhage (m), Bengt Wiklund (s), Jörgen Ullenhag (fp), Lars Gustafsson (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Birgitta Rydle (m), Lena Hjelm-Wallén (s), Kerstin Göthberg (c), Karl-Erik Häll (s), Sigvard Persson (c) och Marie Nordström (fp).

Reservationer

Stig Alemyr, Bengt Wiklund, Lars Gustafsson, Helge Hagberg, Lennart Bladh, Lena Hjelm-Wallén och Karl-Erik Häll (alla s) har avgivit följande reservationer.

1. Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde, Nybyggnad för biologi inom Frescatiområdet (punkt 1, mom. 1 och 7)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Utskottet konstaterar" och på s. 5 slutar "och 7" bort ha följande lydelse:

Utskottet har inhämtat att regeringen genom beslut den 6 maj 1982 med stöd av finansfullmakten gett byggnadsstyrelsen i uppdrag att inom en kostnadsram av 5 250 000 kr. i prisläge den 1 januari 1981 utföra om- och tillbyggnad för Uppsala jonsfärobservatorium. Därmed har motionärernas yrkanden i denna del tillgodosetts.

Utskottet konstaterar vidare att objektet Nybyggnad för biologi inom Frescatiområdet färdigprojekterats och tagits upp i byggnadsstyrelsens förslag till investeringsplan. Objektet har kostnadsberäknats till 140,7 milj. kr. i prisläge den 1 januari 1981. Byggstarten har av byggnadsstyrelsen föreslagits till september 1982. Enligt vad utskottet inhämtat förutser byggnadsstyrelsen under kalenderåret 1983 en inte oväsentlig nedgång i byggnadsproduktionen i Stockholmsområdet. Nedgången inträffar i skarven mellan färdigställandet av riksdagshuset och postterminalen i Solna å ena sidan och påbörjandet av byggnadsarbeten för Sveriges Radio och Stockholms tingsrätt å den andra. Produktionsnedgången medför enligt byggnadsstyrelsen en visserligen tillfällig men ändå allvarlig minskning av sysselsättningen för byggnadsarbetare i området. Ett objekt av den storleksordning som Nybyggnad för biologi inom Frescatiområdet representerar kan vara lämpligt att igångsätta under hösten 1982 för att en jämnare sysselsättning för byggnadsarbetare skall kunna åstadkommas under år 1983. Därför bör projektet Nybyggnad för biologi inom Frescatiområdet igångsättas under hösten 1982.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde inom dels de kostnadsramar som har förordats i proposition 1981/82: 100, dels den ytterligare kostnadsram om 140 700 000 kr. som utskottet med anledning av motion 1981/82: 2135 yrkande 4 förordar för objektet Nybyggnad för biologi inom Frescatiområdet samt att riksdagen med anledning av proposition 1981/82: 100 och motion 1981/82: 2135 yrkande 7 till Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 235 000 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 1 och 7 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde inom dels de kostnadsramar som har förordats i proposition 1981/82: 100, dels den ytterligare kostnadsram om 140 700 000 kr. som utskottet med anledning av motion 1981/82: 2135 yrkande 4 förordat för objektet Nybyggnad för biologi inom Frescatiområdet,
7. att riksdagen med anledning av proposition 1981/82: 100 och motion 1981/82: 2135 yrkande 7 till *Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av 235 000 000 kr.

2. Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde, Diverse objekt (punkt 1, mom. 2)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar "Utskottet är" och slutar "proposition 1981/82: 100" bort ha följande lydelse:

Utskottet är ense med motionärerna om behovet av upprustning och smärre ombyggnader i äldre lokaler som används för utbildning samt forskning och utvecklingsarbete till nytta för näringslivets utveckling. Kostnadsramen Diverse objekt bör därför, som motionärerna föreslår, räknas upp med 35 milj. kr. jämfört med regeringens förslag till 100 milj. kr. Någon uppräknings av anslaget för budgetåret 1982/83 torde, med hänsyn till förväntad anslagsbehållning, inte vara erforderlig.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen med bifall till motion 1981/82: 2135 yrkande 5 samt med anledning av proposition 1981/82: 100 bemyndigar regeringen att besluta om sådana byggnadsarbeten som kan utföras etappvis med tillgängliga medel inom den kostnadsram för Diverse objekt som utskottet har förordat,

3. Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde, Om- och tillbyggnad för icke-laborativa institutioner i Renströmsparken (punkt 1, mom. 4)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 5 börjar "Utskottet har" och på s. 6 slutar "så föranleder" bort ha följande lydelse:

Utskottet, som har konstaterat att byggnadsstyrelsen i sitt förslag till investeringsplan angett byggstarten för nämnda objekt till oktober 1982, delar motionärernas uppfattning att en tidigareläggning av byggstarten

jämfört med regeringens förslag är av stor betydelse för sysselsättningen för byggnadsarbetare i Göteborgsområdet. Objektet bör således igångsättas i enlighet med byggnadsstyrelsens förslag. Utskottet bedömer att den därav föranledda ökningen av medelsförbrukningen, med hänsyn till förväntad anslagsbehållning, rymms inom en oförändrad anslagsram. Vad utskottet nu anfört om byggstart för objektet Om- och tillbyggnad för icke-laborativa institutioner m.m. i Renströmsparken bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen beträffande byggstart för objektet Om- och tillbyggnad för icke-laborativa institutioner m.m. i Renströmsparken med anledning av motion 1981/82:1359 och proposition 1981/82:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m., kostnadsramen Till byggnadsstyrelsens disposition (punkt 2, mom. 1 a)

Under förutsättning av bifall till reservation 2

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar "Ett korresponderande" och slutar "yrkande 6" bort ha följande lydelse:

Ett korresponderande yrkande (motion 1981/82:2135 yrkande 5) har utskottet tillstyrkt under punkt 1 i detta betänkande. Med hänvisning till vad utskottet där anfört föreslår utskottet att kostnadsramen Till byggnadsstyrelsens disposition budgetåret 1982/83 räknas upp med 5 milj. kr. jämfört med förslaget i proposition 1981/82:100 till 29 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 1 a bort ha följande lydelse:

- 1 a. att riksdagen med bifall till motion 1981/82:2135 yrkande 6 och med anledning av proposition 1981/82:100 bemyndigar regeringen att besluta om anskaffning av inredning av lokaler vid högskoleenheterna m.m. inom kostnadsramen Till byggnadsstyrelsens disposition budgetåret 1982/83 i enlighet med vad utskottet förordat,

5. Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m.m., kostnadsramen Till UHÄ:s disposition samt medelsberäkning (punkt 2, mom. 1 b och 2)

Reservanterna anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar "Utskottet vill" och slutar "yrkande 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att en effektiv forskning och

utbildning inom dataområdet förutsätter tillräcklig tillgång till utrustning. För detta ändamål bör med bifall till motion 1981/82:1809 yrkande 2 föras upp en i förhållande till regeringens förslag med 2 milj. kr. förhöjd kostnadsram av 92 milj. kr. till UHÄ:s disposition budgetåret 1982/83 samt förevarande anslag räknas upp med 2 milj. kr. jämfört med regeringens förslag till 192 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under 1 b och 2 bort ha följande lydelse:

- 1 b. att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1809 yrkande 2 i denna del och med anledning av proposition 1981/82:100 be-
myndigar regeringen att besluta om anskaffning av utrustning
av lokaler vid högskoleenheterna m. m. inom den kostnadsram
Till UHÄ:s disposition budgetåret 1982/83 som utskottet har
förordat,
2. att riksdagen med bifall till motion 1981/82:1809 yrkande 2 i
denna del och med anledning av proposition 1981/82:100 till
*Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna
m. m.* för budgetåret 1982/83 anvisar ett reservationsanslag av
192 000 000 kr.

Kulturutskottets yttrande

1981/82: 1 y

över proposition 1981/82:100 såvitt gäller dels bidrag till folkbildning, dels vissa inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde gemensamma ändamål

Till utbildningsutskottet

Genom beslut den 2 februari 1982 har utbildningsutskottet berett kulturutskottet tillfälle att yttra sig över budgetpropositionen 1981/82:100, bilaga 12, punkterna I 1 Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde m. m. och I 2 Inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. samt F 5 Bidrag till folkbildning jämte motion 1981/82:584 i de delar som berör kulturutskottets verksamhetsområde. Kulturutskottet får med anledning härav anföra följande.

Kulturutskottet har inte funnit anledning till erinran mot regeringens förslag i fråga om byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde samt inredning och utrustning av lokaler vid högskoleenheterna m. m. såvitt de avser kulturändamål.

Fr. o. m. innevarande budgetår utgår bidrag till kulturverksamhet i folkbildningen ur anslaget Bidrag till folkbildning. För ändamålet finns en särskild anslagspost om 70 milj. kr. och bidragen utgår enligt grunder som godtagits av riksdagen år 1981. Därmed har en genomgripande omläggning skett av det statliga stödet inom denna sektor.

Med hänsyn till den korta tid som förflutit sedan det nya bidragssystemet infördes är det naturligt att någon säker uppfattning om systemets verkningar i olika detaljer ännu inte kan föreligga. Vad utskottet kunnat inhämta om den begränsade erfarenhet som än så länge står till buds visar emellertid att det finns problem. Det är inte uteslutet att det kan visa sig lämpligt att göra en annan avvägning av medelsfördelningen än förra året. Det nya bidragssystemet kan i vissa fall ha lett till att en verksamhet som tidigare bedrivits i studiecirkelform kommit i ett sämre läge i fråga om bidrag än tidigare genom att den hänförs till kulturverksamhet i folkbildningen. Utskottet finner med hänsyn till det nu sagda anledning betona vikten av att man på ansvarigt håll noga följer utvecklingen och vid behov aktualiserar förändringar i systemet. Detta bör framhållas i utbildningsutskottets betänkande i ärendet.

I budgetpropositionen föreslås en ökning med 3 368 000 kr. av anslagsposten Bidrag till kulturverksamhet. Ökningen är avsedd som kompensation för pris- och löneökningar.

I motion 1981/82:584 som väckts av Sven Henricsson m. fl. (vpk) föreslås att anslaget Bidrag till folkbildning höjs med 43 782 000 kr. över regeringens förslag (yrkande 1). Det framgår inte av motionen hur stor del av denna

höjning som enligt motionärernas uppfattning bör gälla posten Bidrag till kulturverksamhet men en jämförelse med de siffror som redovisas i propositionen ger vid handen att det torde röra sig om 7 milj. kr.

Med hänsyn bl. a. till den begränsade erfarenhet som hittills kunnat vinnas av det nya bidragssystemet har utskottet inte underlag för någon annan bedömning av medelsbehovet än regeringen. Mot den bakgrunden tillstyrker utskottet regeringens förslag i fråga om posten Bidrag till kulturverksamhet. Därmed avstyrker utskottet motion 584 i motsvarande del.

Yrkande 2 i nyssnämnda motion innebär att riksdagen hos regeringen skall hemställa om tillsättande av en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppgift att utvärdera 1974 års kulturpolitiska beslut och föreslå åtgärder för en fortsatt reformering av folkbildningsarbetet. Som stöd för detta yrkande med dess två moment redovisar motionärerna en rad omständigheter som enligt deras uppfattning visar att regeringen handlar i strid med nämnda beslut. Kulturutskottet vill med anledning av motionsyrkandet påminna om den uppgift att följa utvecklingen på kulturområdet som statens kulturråd har. Utskottet delar inte motionärernas uppfattning om behovet av en särskild kommitté för utvärdering av 1974 års beslut i fråga om kulturpolitiken och avstyrker därför motionsyrkandet i denna del. Under erinran om vad ovan anförts om att man på ansvarigt håll nog bör följa utvecklingen i fråga om kulturverksamhet i folkbildningen avstyrker utskottet även motionsyrkandet i vad avser tillsättande av en kommitté med uppgift att föreslå åtgärder för en fortsatt reformering av folkbildningsarbetet.

Stockholm den 23 februari 1982

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Karl-Eric Norrby (c), Åke Green (s), Kerstin Anér (fp), Tyra Johansson (s), Lars Ahlmark (m), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s), Elisabeth Fleetwood (m), Anna Eliasson (c), Kerstin Andersson i Kumla (s), Gunnel Liljegren (m), Marie Nordström (fp) och Swante Allgulander (m).